

sygn. akt IC 1004/15

Dnia 21 marca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Paweł Poręba

Protokolant : st. sekr. sąd. Bożena Zaremba

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2017 roku w Nowym Sączu na rozprawie

sprawy z powództwa J. W.

przeciwko P. B.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i nakazanie

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda J. W., któremu przysługuje wierzytelność w kwotach 103.830,45 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 51.063,45 zł od dnia 1 września 2011 r. i od kwoty 52.767,00 zł od dnia 7 października 2011 r., a także w kwocie 9,249,00 zł względem C. B., stwierdzona tytułem wykonawczym – tj. prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie IX Wydział Gospodarczy z dnia 26 lutego 2014 r. do sygn. IX GC 499/13

umowę darowizny z dnia 18 października 2010 roku, objętą aktem notarialnym rep. A nr (...), zawartą przed notariuszem J. O. w Kancelarii Notarialnej w L., w której C. B. darował pozwanemu P. B.:

- nieruchomość położoną w D. o powierzchni 1,5217 ha składającą się z działek ewidencyjnych nr (...), objętą KW nr (...), prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Limanowej VI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w M.,

- udział w 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w D., o powierzchni 0,8276 ha, składającej się z działek ewidencyjnych (...), objętej KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Limanowej VI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w M.,

- nieruchomość położoną w D. o powierzchni 0,9900 ha, składającą się z działek ewidencyjnych nr (...), objętą KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Limanowej VI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w M.,

- nieruchomość położoną w D., o powierzchni 0,1200 ha, składającą się z działki ewidencyjnej (...), objętą KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Limanowej VI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w M.,

- udział w wysokości 1/2 w prawie własności nieruchomości położonej w D. o powierzchni 0,4344 ha, składającej się z działek ewidencyjnych (...), objętej KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Limanowej VI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w M.,

- nieruchomość położoną w D. o powierzchni 0,5000 ha, składającą się z działek ewidencyjnych nr (...), objętą KW nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Limanowej VI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w M.;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddała,

III. zasądza od pozwanego P. B. na rzecz powoda J. W. kwotę 9.272,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 3.617,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Paweł Poręba

Sygn. akt: I C 1004/15

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu I Wydział Cywilny

z dnia 21 marca 2017 roku.

Powód J. W. w pozwie złożonym w dniu 4 września 2015 r. (k. 2-9) domagał się uznania za bezskuteczną wobec powoda umowę darowizny z dnia 18 października 2010 roku w formie aktu notarialnego o nr. (...), sporządzonego przez notariusza w L. J. O., zawartą między C. B. a pozwanym P. B. działanej z pokrzywdzeniem powoda, który posiada wobec C. B. wierzytelność stwierdzoną tytułem wykonawczym, stanowiącym prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie IX Wydział Gospodarczy z dnia 26 lutego 2014 r. wydany do sygn. IX GC 499/13 w kwotach 103 830,45 zł z ustawowymi odsetkami za zwłokę liczonymi od kwoty 51 063,45 zł od dnia 1 września 2011 r. do dnia zapłaty i od kwoty 52 767,00 zł od dnia 7 października 2011 r.

Powód domagał się również nakazania pozwanemu znoszenia egzekucji prowadzonej przez powoda z nieruchomości objętych księgami wieczystymi o numerach (...) prowadzonymi przez Sąd Rejonowy w Limanowej VI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w M..

W uzasadnieniu swoich żądań powód wskazał, że posiada powyżej opisaną wierzytelność w stosunku do C. B.. Na podstawie wydanego mu tytułu wykonawczego z wniosku powoda Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Zabrze M. G. prowadził postępowanie egzekucyjne do sygn. KM 3142/15, które okazało się bezskuteczne. Komornik umorzył postępowanie postanowieniem z dnia 15 lipca 2015 r. Powód wskazał jednak, że dłużnik C. B. rozporządził swym majątkiem po tytule darmym na rzecz osoby najbliższej – swojego syna, pozwanego P. B.. Dłużnik zawarł z pozwanym umowę darowizny z dnia 18 października 2010 r. i przeniósł na rzecz pozwanego prawo własności nieruchomości objętej KW nr (...), udział w prawie własności nieruchomości objętej KW nr (...), prawo własności nieruchomości objętej KW nr (...), prawo własności nieruchomości objętej KW nr (...), udział w prawie własności nieruchomości objętej KW nr (...) i prawo własności nieruchomości objętej KW nr (...). Wskutek dokonanej czynności dłużnik stał się niewypłacalny lub też stan jego niewypłacalności pogłębił się. Niewypłacalność dłużnika potwierdzona została przez komornika, który umorzył postępowanie egzekucyjne przeciwko C. B.. Powód podkreślił również, iż w niniejszej sprawie istnieją domniemania działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, bowiem czynność dokonana została bezpłatnie na rzecz osoby najbliższej.

W odpowiedzi na pozew (k. 70-72) pozwany P. B. wnosił o oddalenie powództwa.

Pozwany wyjaśnił, że nie zachodzą przesłanki do uwzględnienia powództwa, bowiem dłużnik C. B. dokonał zaskarżonej czynności prawnej bez zamiaru pokrzywdzenia wierzyciela przyszłego. Pozwany wskazał, że wydany przeciwko C. B. wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie w sprawie IX GC 499/13 oparty został na podstawie z art. 299 k.s.h., tj. C. B. stał się dłużnikiem powoda po bezskutecznej egzekucji wobec (...) sp. z o.o., której był prezesem zarządu. C. B. nie złożył w porę wniosku o ogłoszenie upadłości likwidacyjnej spółki. Pierwotnie bowiem powód J. W. pozwał o zapłatę wskazaną powyżej spółkę. Jak podkreślił pozwany, współpraca powoda ze spółką rozpoczęła się w dniu 1 marca 2011 r., a więc w kilka miesięcy po dokonaniu przez C. B. darowizny na rzecz pozwanego. Tym samym, zdaniem pozwanego, powód nie wykazał, by czynność z dnia 18 października 2010 r. została dokonana z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela. Pozwany podkreślił, że istnienie zamiaru po stronie C. B. byłoby w ówczesnej sytuacji nieracjonalne. Również pozwany nie działał w porozumieniu z C. B. co do pokrzywdzenia wierzyciela, a czynność prawna stanowiła dla niego zwyczajowe przyjęcie darowizny od osoby najbliższej – ojca. Pozwany miał bowiem plany związane z przedmiotowymi nieruchomościami w sytuacji, gdy powróci do Polski po zebraniu za granicą odpowiednich oszczędności.

W piśmie procesowym z dnia 22 października 2015 roku (k. 104-111) stanowiącym odpowiedź na odpowiedź na pozew powód podtrzymał pozew w całości.

Powód przedstawił obszerną argumentację prawną na uzasadnienie powództwa podkreślając, iż w sprawie ma znaczenie, że zaskarżona czynność była nieodpłatna. Bez znaczenia jest zatem stan świadomości osoby trzeciej (pozwanego) a zastosowanie znajduje art. 528 k.c. Zastosowanie ma też domniemanie z art. 529 k.c., bo skoro dłużnik powoda wskutek dokonania darowizny z pozwanym stał się niewypłacalny, to domniemywa się, że działał on ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Zdaniem powoda dla uwzględnienia powództwa nie jest konieczne, aby powstanie wierzytelności przyszłej było do końca pewne, a w szczególności by w chwili dokonania czynności prawnej dłużnik znał przyszłych wierzycieli lub wiedział kiedy i jakie wierzytelności powstaną. Wystarczy, że dłużnik działał z zamiarem pokrzywdzenia swoich ewentualnych przyszłych wierzycieli. Z tego względu zamiar pokrzywdzenia należy przyjąć także i tego, kto w chwili dokonania czynności liczył się z tym, że w związku z jego działalnością może mieć wierzycieli i że czynność jego może być połączona z ich krzywdą.

Powód twierdził dalej, iż stan pokrzywdzenia wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią lecz według chwili zaskarżenia, tj. wystąpienia z żądaniem uznania czynności za bezskuteczną. Przesłanka pokrzywdzenia musi istnieć w czasie wystąpienia z powództwem paulińskim i w trakcie procesu do jego zakończenia. Nadto dokonania zaskarżonej czynności przez dłużnika i stan jego niewypłacalności muszą pozostawać ze sobą w związku. Niewątpliwie wierzyciel jest pokrzywdzony, jeżeli w związku z dokonaniem czynności przez dłużnika stan majątku dłużnika, z którego wierzyciel może się zaspokoić zmniejszył się w taki sposób, że uniemożliwia to w całości lub w części pokrycie wierzytelności.

Według powoda wskutek zaskarżonej umowy darowizny dłużnik niespornie stał się niewypłacalny.

Na rozprawie z dnia 07 marca 2017 roku pełnomocnik powoda podtrzymał pozew w całości (k. 205/2 od 00:52:05).

Na rozprawie z dnia 07 marca 2017 roku pełnomocnik pozwanego podtrzymał wniosek o oddalenie powództwa (k. 205/2 od 01:04:19) i argumentację zawartą w odpowiedzi na pozew. Dodatkowo pełnomocnik pozwanego zarzucił, iż nieruchomości objęte umową darowizny zostały nabyte za pieniądze pozwanego.

Postanowieniem z dnia 07 września 2015 roku (k. 50-51) Sąd Okręgowy w Nowym Sączu oddalił wniosek powoda o zabezpieczenie powództwa przez zakazanie pozwanemu zbycia lub obciążenia nieruchomości objętych KW nr: (...), (...), (...), (...) i (...), ewentualnie wpisanie ostrzeżenia o niemniejszym postępowaniu w wymienionych księgach wieczystych.

Sąd ocenił, iż pomimo udowodnienia przez powoda faktu istnienia wierzytelności na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie w sprawie do sygn. Akt. IX GC 499/13 z dnia 26 lutego 2014 roku brak jest podstaw do przyjęcia, iż zostało uprawdopodobnione przez niego roszczenie formułowane w pozwie. Dodatkowo w ocenie Sądu wykazanie interesu prawnego nie może polegać na stwierdzeniu, że ewentualne zbycie nieruchomości przez pozwanego osobie trzeciej utrudni lub wykluczy możliwość zaspokojenia jego roszczenia. Zabezpieczenia roszczenia nie udziela się bowiem na wszelki wypadek, ale wówczas, gdy zostanie wykazane, iż brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

Sąd Apelacyjny w Krakowie postanowieniem z dnia 18 listopada 2015 roku w sprawie do sygn. akt IACz 2028/15 (k. 95-101) oddalił zażalenie powoda (k. 57-67) na postanowienie z dnia 07 września 2015 roku dzieląc argumentację Sądu Okręgowego w Nowym Sączu, iż powód nie uprawdopodobnił swojego roszczenia. W szczególności powód nie uprawdopodobnił, iż dłużnik zawierając umowę darowizny miał świadomość a tym bardziej zamiar działania z pokrzywdzeniem wierzycieli, w sytuacji, gdy wierzytelność powoda w tamtym czasie w ogóle nie istniała.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 17 marca 2011 r. C. B., działający jako prezes zarządu spółki (...) sp. z o.o. zawarł z (...) sp. z o.o. (...) s.k.a. umowę nr (...) na wykonanie prac ziemnych związanych z budową galerii handlowo-usługowo-rozrywkowej „T.” w N.. Wynagrodzenie za wykonanie prac zostało ustalone jako ryczałt w kwocie 1 500 000 zł.

W dniu 1 marca 2011 r. C. B., przedstawiając się jako właściciel (...) sp. z o.o. zamówił u powoda J. W. usługę wywozu ziemi. Prace wykonywane przez powoda miały być rozliczane na podstawie faktur płatnych w terminie 30 dni.

Powód wykonał prace zamówione przez C. B. i nie otrzymał całego wynagrodzenia za wykonane usługi.

C. B. odmówił powodowi wypłaty wynagrodzenia z powodu braku środków.

Dowód: / zeznania świadka C. B. od 00:09:16 – k. 185/12; zeznania powoda J. W. od 00:11:53 – k. 204;

w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Bochni, sygn.. II K 365/13; zamówienie z dnia 1 marca 2011 r. – k. 7; zamówienie z dnia 30 czerwca 2011 r. – k. 6; umowa z dnia 17 marca 2011 r. – k. 143 /

Powód wystąpił z pozwem przeciwko (...) sp. z o.o. z siedzibą w D. o zapłatę.

Wyrokiem z dnia 13 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział IX Gospodarczy w sprawie do sygn. IX GC 99/12 zasądził od pozwanego (...) sp. z o.o. z siedzibą w D. na rzecz J. W. kwotę 103 830,45 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot: 51 063,45 zł od dnia 1 września 2011 r. i 52 767 zł od dnia 7 października 2011 r. oraz koszty postępowania w kwocie 8 809 zł.

W oparciu o tytuł wykonawczy wydany w sprawie IX GC 99/12 powód J. W. wszczął przed komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Wadowicach w sprawie do sygn. akt KM 1263/12 postępowanie egzekucyjne przeciwko (...) sp. z o.o. z siedzibą w D..

Komornik przy Sądzie Rejonowym w Wadowicach w sprawie do sygn. akt KM 1263/12 postanowieniem z dnia 27 listopada 2012 r. umorzył postępowanie egzekucyjne bo egzekucja okazała się bezskuteczna.

Wobec bezskuteczności egzekucji prowadzonej przeciwko spółce, powód J. W. wystąpił z pozwem w trybie art. 299 k.s.h. przeciwko C. B. jako prezesowi zarządu spółki.

Wyrokiem z dnia 26 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział IX Gospodarczy w sprawie do sygn. akt IX GC 499/13 zasądził od C. B. na rzecz J. W. kwotę 103 830,45 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot: 51 063,45 zł od dnia 1 września 2011 r. i 52 767 zł od dnia 7 października 2011 r. oraz koszty postępowania w kwocie 9 249 zł. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 3 lutego 2015 r.

Dowód: / w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Krakowie Wydział IX Gospodarczy, sygn. IX GC 499/13: pozew – k. 1-7; wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie Wydział IX Gospodarczy, sygn. IX GC 99/12 z dnia 13 czerwca 2012 r. – k. 10; postanowienie Komornika przy SR w Wadowicach z dnia 27 listopada 2012 r. w sprawie KM 1263/12 – k. 11; odpowiedź na pozew, k. 28-30; protokół rozprawy z 26 czerwca 2013 r. – k. 56; protokół rozprawy z 26 lutego 2014 r. – k. 126; wyrok z dnia 26 lutego 2014 r. – k. 128; uzasadnienie wyroku – k. 131-139; apelacja pozwanego- k. 146-147; postanowienie o odrzuceniu apelacji – k. 195 /

Na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie IX GC 499/13 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 24 marca 2015 roku powód J. W. zwrócił się do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zabrze M. G. z wnioskiem z dnia 3 kwietnia 2015 r. o wszczęcie egzekucji z majątku dłużnika C. B..

Postanowieniem z dnia 15 lipca 2015 r. komornik umorzył postępowanie egzekucyjne wobec bezskuteczności egzekucji.

Dowód: /postanowienie z dnia 15 lipca 2015 r. w sprawie KM 3142/15 – k. 13, wyrok z 26 lutego 2014 r. w sprawie IX GC 499/13 – k. 12;

w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Krakowie Wydział IX Gospodarczy, sygn. IX GC 499/13: wyrok z dnia 13 czerwca 2012 r. – k. 10;

w aktach sprawy egzekucyjnej KM 3142/15 komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zabrze: wniosek o wszczęcie egzekucji – k. 1-2, postanowienie z dnia 15 lipca 2015 r. o umorzeniu – k. 42 /

Postanowieniem z dnia 8 czerwca 2012 r. wszczęto dochodzenie przeciwko C. B. w sprawie doprowadzenia W. F. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 80 122,20 zł poprzez wprowadzenie w błąd co do zamiaru wywiązania się z zawartej umowy zlecenia. Dochodzenie wszczęte zostało na skutek zawiadomienia W. F. z dnia 8 maja 2012 r. i prowadzone było przez Prokuraturę Rejonową K. w K. do sygn. akt 4Ds.579/12/D.

W toku dochodzenia ustalono, że C. B. od 13 września 2010 r. był jedynym udziałowcem (...) sp. z o.o., która w 2010 r. nie osiągnęła dochodu. C. B. posiadał również osobiste zaległości z tytułu podatku VAT i podatku dochodowego za lata 2009-2011.

Ustalono również, że przeciwko C. B. toczyły się jednocześnie liczne egzekucje komornicze, w tym również wszczęta w dniu 1 marca 2010 r. egzekucja do sygn. KM 200/10, w dniu 15 kwietnia 2010 r. egzekucja do sygn. KM 355/10, w dniu 16 kwietnia 2010 r. egzekucja do sygn. KM 359/10, w dniu 10 maja 2010 r. egzekucja do sygn. KM 418/10, w dniu 11 maja 2010 r. egzekucja do sygn. KM 420/10, w dniu 22 czerwca 2010 r. egzekucja do sygn. KM 565/10, w dniu 9 listopada 2010 r. egzekucja do sygn. KM 1353/10, w dniu 9 grudnia 2010 r. egzekucja do sygn. KM 1587/10, w dniu 25 lutego 2011 r. egzekucja do sygn. KM 350/11.

Wszystkie postępowania prowadzone były przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Limanowej S. M. i zakończone zostały ściąganiem wierzytelności, a egzekucja do sygn. KM 355/10 została umorzona na wniosek wierzyciela.

W latach 2010-2011 przeciwko C. B. wydano następujące tytuły wykonawcze:

- nakaz zapłaty z dnia 2 marca 2010 r. wydany przez Sąd Rejonowy w Nowym Sączu Wydział V Gospodarczy w sprawie do sygn. V GNc 339/10 zaopatrzonej w klauzulę wykonalności,
- nakaz zapłaty z dnia 12 marca 2010 r. wydany przez Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział IX Gospodarczy w sprawie do sygn. IX GNc 155/10 zaopatrzonej w klauzulę wykonalności,
- nakaz zapłaty z dnia 26 marca 2010 r. wydany przez Sąd Rejonowy w Nowym Sączu Wydział V Gospodarczy w sprawie do sygn. V GNc 316/10 zaopatrzonej w klauzulę wykonalności,
- nakaz zapłaty z dnia 13 września 2010 r. wydany przez Sąd Rejonowy w Tarnowie Wydział V Gospodarczy w sprawie do sygn. V GNc 2315/10, zaopatrzonej w klauzulę wykonalności,
- nakaz zapłaty z dnia 12 października 2010 r. wydany przez Sąd Rejonowy w Chrzanowie Wydział VI Gospodarczy w sprawie do sygn. VI GNc 901/10, zaopatrzonej w klauzulę wykonalności,
- nakaz zapłaty z dnia 22 listopada 2010 r. wydany przez Sąd Rejonowy w Nowym Sączu Wydział V Gospodarczy w sprawie do sygn. V GNc 2538/10, zaopatrzonej w klauzulę wykonalności,
- ugoda sądowa z dnia 22 lutego 2011 r. zawarta przed Sądem Rejonowym dla Krakowa Krowodrzy w Krakowie Wydział I Cywilny w sprawie do sygn. I C 1150/09/K wraz z postanowieniami z dnia 13 kwietnia 2011 r. i 12 maja 2011 r. o nadaniu ugodzie klauzuli wykonalności,

- postanowienie Sądu Rejonowego w Nowym Sączu Wydział V Gospodarczy z dnia 27 października 2011 r. o nadaniu klauzuli wykonalności (V GNc 1782/11),

- postanowienie Sądu Rejonowego w Rybniku Wydział VI Gospodarczy z dnia 12 grudnia 2011 r. o nadaniu prawomocnemu nakazowi zapłaty klauzuli wykonalności (VI GNc 262611).

Wyrokiem z dnia 26 marca 2013 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa Podgórze w Krakowie XI Wydział Karny w sprawie do sygn. akt XI K 682/12 skazał C. B. za trzy przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w ramach ciągu przestępstw z art. 91 k.k., za co wymierzył mu na karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych o wysokości stawki dziennej w kwocie 200 zł. Wykonanie kary pozbawienia wolności zostało zawieszona na okres 3 lat.

Wyrok został utrzymany w mocy przez Sąd Okręgowy w Krakowie w sprawie IV Ka 570/13.

Dowód: /w aktach sprawy Sądu Rejonowego dla Krakowa Podgórze IX K 682/12: zawiadomienie – k. 1; postanowienie o wszczęciu dochodzenia – k. 21; pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego – k. 31; wykaz zaległości – k. 32-37; pismo komornika – k. 52-56, postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności – k. 61; tytuł wykonawczy w sprawie V GC 2223/11 – k. 62; tytuł wykonawczy w sprawie IV GC 178/11, k. 86; tytuł wykonawczy w sprawie V GNcupr (...) - k. 92; postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności – k. 101; tytuł wykonawczy w sprawie V GC 208/11 – k. 102; postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności – k. 108; tytuł wykonawczy w sprawie VGC 518/11, k. 109; tytuł wykonawczy w sprawie VI Nc-e (...) – k. 114; postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności – k. 115; postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności – k. 120; tytuł wykonawczy w sprawie V GNx (...) – k. 121; postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności – k. 122; tytuł wykonawczy w sprawie V GC 1938/11/S – k. 214-215; postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności – k. 218; tytuł wykonawczy w sprawie VIII Gc 692/11 – k. 221-223; postanowienie z dnia 12 grudnia 2011 r. – k. 218; postanowienie z dnia 27 października 2011 r. – k. 225; tytuł wykonawczy w sprawie V GNc 314/11 – k. 228; ugoda – k. 336-337; postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności – k. 239; postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności – k. 243; tytuł wykonawczy w sprawie V GNc 2538/10 – k. 246; protokół rozprawy z dnia 22 lutego 2011 r. – k. 232, postanowienie z dnia 12 maja 2011 r. – k. 239; 13 kwietnia 2011 r. – k. 243; tytuł wykonawczy w sprawie VI GNc 901/10 – k. 250; tytuł wykonawczy w sprawie V GNc 2315/10 – k. 252; tytuł wykonawczy w sprawie V GNc 2289/09 – k. 255; tytuł wykonawczy w sprawie IX GNc 155/10 – k. 258; tytuł wykonawczy w sprawie V GNc 316/10 – k. 262; tytuł wykonawczy w sprawie V GNc 339/10 – k. 265; tytuł wykonawczy w sprawie IV GC 1075/09/S – k. 270-271; akt oskarżenia – k. 278-279; protokół rozprawy k. 299-302, 306-307, 309-310; wyrok z dnia 26 marca 2013 r. – k. 312-313; uzasadnienie wyroku – k. 315-325; apelacja – k. 327-332; wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie – k. 352; uzasadnienie wyroku – k. 356-364 /.

Przeciwko C. B. toczyło się również postępowanie karne wywołane zawiadomieniem z dnia 10 grudnia 2012 r. złożonym przez powoda J. W..

Postanowieniem z dnia 7 marca 2013 r. Prokurator Rejonowy w Bochni w sprawie Ds./141/13 wszczął śledztwo w sprawie przeciwko C. B. o oszustwo na szkodę 103 830,45 zł.

Prokurator po zamknięciu śledztwa wystąpił do Sądu Rejonowego w Bochni z aktem oskarżenia z dnia 28 czerwca 2013 r. przeciwko C. B., w którym oskarżył C. B. o to, że w okresie od 1 marca 2013 r. jako właściciel firmy (...)H.U. (...) sp. z o.o. z siedzibą w D., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził J. W. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, wyłudzając usługi transportowe poprzez wprowadzenie go w błąd co do zamiaru i możliwości uregulowania za nie należności, po wykonaniu których pokrzywdzony wystawił faktury na łączną kwotę 103 830,45zł, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Bochni Wydział II Karny uznał C. B. za winnego zarzucanego czynu, tj. tego, że w okresie od 30 czerwca 2011 r. do 6 września 2011 r., będąc prezesem jednoosobowego zarządu i jedynym udziałowcem (...) sp. z o.o., działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia

korzyści majątkowej doprowadził J. W. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, wyłudzając usługi transportowe oraz budowlane o łącznej wartości 103 830,45 zł, poprzez wprowadzenie pokrzywdzonego w błąd co do zamiaru uregulowania w wyznaczonych terminach należności wynikających z faktur VAT i przemilczenie faktu uzależnienia zapłaty od otrzymania należności od własnych kontrahentów, tj. przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych grzywny w stawce dziennej 400 zł, a wykonanie kary pozbawienia wolności zawiesił na okres 3 lat.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy w Bochni wskazał, że C. B. od 1997 r. prowadził jednoosobową działalność gospodarczą pod nazwą „B. C. Zakład (...) z siedzibą w D.”, a ponadto, w dniu 5 sierpnia 2010 r. założył (...) sp. z o.o. z siedzibą w D., w której objął wszystkie udziały i w której piastował funkcję prezesa jednoosobowego zarządu.

Do 30 czerwca 2011 r. przeciwko C. B. jako przedsiębiorcy, prowadzącemu jednoosobową działalność gospodarczą, przedłożone zostało komornikowi przez wierzycieli 13 tytułów wykonawczych na łączną sumę ponad 338 000 zł.

Z kolei wobec (...) sp. z o.o. istniały wierzytelności na kwotę ponad 60 000 zł powstałe na skutek nieregulowania przez spółkę należności za świadczone na jej rzecz usługi.

Po 30 czerwca 2011 r. przeciwko C. B. i spółce do komornika wpływały kolejne tytuły wykonawcze.

C. B. zalegał również z uiszczaniem składek na FUS, ubezpieczenie zdrowotne, fundusz pracy. W 2010 r. (...) sp. z o.o. – zgodnie ze złożonym zeznaniem CIT-8 nie osiągnęła żadnych przychodów i dochodów.

Sąd ustalił również, że (...) sp. z o.o. wygrała przetarg na wykonywanie w 2011 r. prac ziemnych na terenie budowy galerii handlowej w N. – T.. Na początku 2011 r. C. B. zaproponował J. W., by jako podwykonawca wywoził swoimi samochodami ziemię podczas wykopów na terenie budowy galerii handlowej. Przedsiębiorcy umówili się ustnie, że płatność za usługi nastąpi każdorazowo w terminie 30 dni od daty wystawienia przez J. W. każdej kolejnej faktury. W marcu 2011 r. J. W. przystąpił do realizacji usług. C. B. początkowo z opóźnieniem i po upomnieniu regulował należności wynikające z faktur. W dniu 30 czerwca 2011 r. C. B., działając jako prezes (...) sp. z o.o. zlecił J. W. dodatkowo wykonywanie prac ziemnych koparką, jednocześnie nie uprzedził J. W. o możliwych problemach z terminowością zapłaty. J. W. w dalszym ciągu wykonywał usługi transportowe, rozpoczął również prace koparką. Po otrzymaniu faktury z dnia 1 sierpnia 2011 r. C. B. oświadczył J. W., że zapłaci mu za usługi, gdy sam będzie miał pieniądze. Wobec nieuiszczenia należności, J. W. zrezygnował z dalszego świadczenia usług na rzecz spółki, a w dniu 6 września 2011 r. wystawił drugą fakturę za wykonane dotychczas usługi. Spółka nie uregulowała wobec J. W. należności z dwóch ostatnich faktur na łączną kwotę 103 830,45 zł.

Powyższy wyrok został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnowie II Wydział Karny z dnia 3 kwietnia 2014 r. do sygn. II Ka 94/14.

Dowód: / w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Bochni II Wydział Karny do sygn. II K 365/13 w szczególności: zawiadomienie – k. 1; postanowienie o wszczęciu śledztwa – k. 16, dane z ewidencji działalności gospodarczej – k. 201-203; akt oskarżenia – k. 214-216; protokół rozprawy – k. 239-242, k. 256-257, k. 283, k. 294-296, k. 360; wykaz spraw egzekucyjnych – k. 273-276 i k. 303-305; zeznania roczne – k. 248; wyrok z dnia 17 grudnia 2013 r. – k. 361, uzasadnienie wyroku – k. 370-379; apelacja – k. 389-391; wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie w sprawie II Ka 94/14 z dnia 3 kwietnia 2014 r. – k. 409 /

Postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy w Nowym Sączu Wydział V Gospodarczy na wniosek Naczelnika Urzędu Skarbowego w L. pozbawił C. B. prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółce jawnej, fundacji lub stowarzyszeniu na okres 6 lat.

Dowód: / w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Nowym Sączu V Gzd 1/14: wniosek – k. 1; odpowiedź na wniosek – k. 34-36; protokół rozprawy – k. 47; postanowienie z dnia 4 kwietnia 2014 r. – k. 48 /

W dniu 18 października 2010 r. C. B. i pozwany P. B. reprezentowany przez C. B. na podstawie pełnomocnictwa udzielonego w N. przed Notariuszem Publicznym M. O. w dniu 8 października 2010 r. zawarli przed notariuszem J. O. w Kancelarii Notarialnej w L. umowę darowizny, w której C. B. darował swojemu synowi P. B. udział 1/2 w prawie własności w działkach ewidencyjnych nr (...) o łącznej powierzchni 4344 ha, tj. cały swój udział w nieruchomości objętej KW nr (...); udział 1/2 w prawie własności niezabudowanych działkach ewidencyjnych nr (...) o łącznej powierzchni 0,8276 ha, czyli cały swój udział w nieruchomości objętej KW nr (...); prawo własności całych działek ewidencyjnych nr (...) o łącznej powierzchni 3,1317 ha objętych KW nr (...), (...), (...), (...).

Dowód: / notarialna umowa darowizny z dnia 18 października 2010 roku rep A numer (...) – k. 148-153; elektroniczne odpisy z ksiąg wieczystych na stronie (...) oraz odpis z ksiąg wieczystych (...)/. (...), (...), (...), (...), k. 14-49 /.

P. B. jest synem C. B.. Na stałe zamieszkuje w N., USA. Za granicą przebywa od 2002 r. Od wyjazdu do Stanów Zjednoczonych pozwany P. B. przyjechał do Polski jeden raz.

Dowód: / zeznania świadka C. B. od 00:09:16 – k. 185/12 /

C. B. prowadził działalność w postaci wykopów, budowy dróg, kanalizacji pod nazwą C. B. – Zakład (...) w D..

Od września 2010 roku C. B. prowadził działalność gospodarczą jako jedyny udziałowiec związanej (...) spółki z o.o. w D..

Oprócz nieruchomości darowanych pozwanemu, C. B. posiadał również dwa mieszkania i działkę w K., które zostały sprzedane w drodze licytacji komorniczej.

Już w 2010 r. rachunki bankowe C. B. były zajęte przez komornika.

W okresie do 18 października 2010 roku przeciwko C. B. toczyło się kilka postępowań egzekucyjnych.

C. B. w tamtym czasie miał też zaległości podatkowe.

Dowód: / zeznania świadka C. B. od 00:09:16 – k. 185/12

w aktach sprawy Sądu Rejonowego dla Krakowa Podgórze IX K 682/12: informacja Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Limanowej z dnia 26 czerwca 2012 r. – k. 52-54; informacja Naczelnika Urzędu Skarbowego w L. z dnia 28 czerwca 2012 r. – k. 31-32; nakaz zapłaty w sprawie VIGNc 901/10 z dnia 12 października 2010 r. – k. 250; wniosek egzekucyjny – k. 251; nakaz zapłaty w sprawie VGNC 2315/10 z dnia 13 września 2010 r. – k. 252; wniosek egzekucyjny – k. 253-254; nakaz zapłaty w sprawie VGNC 2289/09 z dnia 16 grudnia 2009 r. – k. 255; wniosek egzekucyjny – k. 256-257; nakaz zapłaty w sprawie IX GNC 155/10 z dnia 12 marca 2010 r. – k. 258; wniosek egzekucyjny – k. 260-261; nakaz zapłaty w sprawie V GNC 316/10 z dnia 26 marca 2010 r. – k. 262; wniosek egzekucyjny – k. 263-264; nakaz zapłaty w sprawie V GNC 339/10 z dnia 02 marca 2010 r. – k. 265; wniosek egzekucyjny – k. 266-267; wniosek egzekucyjny – k. 268-269; wyrok w sprawie IV GC 1075/09/S – k. 270-271;

w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Bochni II Wydział Karny do sygn. II K 365/13 w szczególności: dane z ewidencji działalności gospodarczej – k. 203 /.

Powód J. W. od około 1992 r. prowadzi działalność gospodarczą w postaci wywozu ziemi i usług koparką.

Dowód: / zeznania powoda J. W. od 00:11:53 – k. 204 /

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o załączone do akt dokumenty przedłożone do akt przez strony, których wiarygodność i autentyczność nie były przez strony kwestionowane i nie wzbudziły zastrzeżeń Sądu, dokumenty z akt sprawy Sądu Rejonowego dla Krakowa Podgórze w sprawie do sygn. akt IX K 682/12, Sądu Rejonowego w Bochni w

sprawie do sygn. akt II K 36513, Sądu Okręgowego w Krakowie do sygn. akt IX GC 499/13, Sądu Rejonowego w Nowym Sączu do sygn. akt V Gzd 1/14, akta sprawy egzekucyjnej KM 3142/15, zeznania świadka C. B. i zeznania powoda J. W..

Podkreślić należy, iż okoliczność dokonania przez C. B. zaskarżonej czynności prawnej w postaci umowy darowizny na rzecz pozwanego P. B. została przez pozwanego przyznana i znajduje potwierdzenie w akcie notarialnym z dnia 18 października 2010 r. (k. 148-153).

Na podstawie dokumentów z akt sprawy Sądu Okręgowego w Krakowie IX Wydział Gospodarczy sygn. IX GC 499/13 Sąd ustalił fakt istnienia zadłużenia C. B. wobec powoda J. W. oraz pochodzenie tego zobowiązania oraz treść tytułu wykonawczego.

Bezspornie w dniu 17 marca 2011 r. C. B., działający jako prezes zarządu spółki (...) sp. z o.o. zawarł z (...) sp. z o.o. (...) s.k.a. umowę nr (...) na wykonanie prac ziemnych związanych z budową galerii handlowo-usługowo-rozrywkowej „T.” w N.. W dniach 1 marca 2011 r. i 30 czerwca 2011 C. B., przedstawiając się jako właściciel (...) sp. z o.o. zamówił u powoda J. W. usługę wywozu ziemi. Prace wykonywane przez powoda miały być rozliczane na podstawie faktur płatnych w terminie 30 dni. Powód wykonał prace zamówione przez C. B. i nie otrzymał całego wynagrodzenia za wykonane usługi.

Powód wystąpił zatem z pozwem przeciwko (...) sp. z o.o. z siedzibą w D. o zapłatę, a wyrokiem z dnia 13 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział IX Gospodarczy w sprawie do sygn. IX GC 99/12 zasądził od pozwanego (...) sp. z o.o. z siedzibą w D. na rzecz J. W. kwotę 103 830,45 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot: 51 063,45 zł od dnia 1 września 2011 r. i 52 767 zł od dnia 7 października 2011 r. oraz koszty postępowania w kwocie 8 809 zł.

W oparciu o tytuł wykonawczy wydany w sprawie IX GC 99/12 powód J. W. wszczął przed komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w Wadowicach w sprawie do sygn. akt KM 1263/12 postępowanie egzekucyjne przeciwko (...) sp. z o.o. z siedzibą w D., jednak postanowieniem z dnia 27 listopada 2012 r. komornik umorzył postępowanie egzekucyjne bo egzekucja okazała się bezskuteczna.

Bezspornie wobec bezskuteczności egzekucji prowadzonej przeciwko spółce, powód J. W. wystąpił następnie z pozwem w trybie art. 299 k.s.h. przeciwko C. B. jako prezesowi zarządu spółki. Wyrokiem z dnia 26 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział IX Gospodarczy w sprawie do sygn. akt IX GC 499/13 zasądził od C. B. na rzecz J. W. kwotę 103 830,45 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot: 51 063,45 zł od dnia 1 września 2011 r. i 52 767 zł od dnia 7 października 2011 r. oraz koszty postępowania w kwocie 9 249 zł. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 3 lutego 2015 r.

W oparciu o dokumenty z akt KM 3142/15 komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zabrze sąd ustalił, iż na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie IX GC 499/13 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 24 marca 2015 roku powód J. W. zwrócił się do z wnioskiem z dnia 3 kwietnia 2015 r. o wszczęcie egzekucji z majątku dłużnika C. B.. Postanowieniem z dnia 15 lipca 2015 r. komornik umorzył postępowanie egzekucyjne wobec bezskuteczności egzekucji.

Z dokumentów zalegających w aktach sprawy egzekucyjnej KM 3142/15 wynika zatem, jaki był faktyczny przebieg postępowania egzekucyjnego, a także okoliczności jego umorzenia.

Z akt sprawy Sądu Rejonowego w Nowym Sączu Wydział V Gospodarczy sygn. V Gzd 1/14 wynika, iż na mocy wydanego orzeczenia wobec C. B. orzeczono zakaz prowadzenia działalności gospodarczej.

Sprawa IX K 682/12, która toczyła się przed Sądem Rejonowym dla Krakowa Podgórze w Krakowie dotyczyła przestępstwa, które C. B. miał popełnić wobec osób niezwiązanych z niniejszym postępowaniem, jednak w toku postępowania karnego sąd karny dokonał ustaleń odnośnie posiadanych przez C. B. długów również w czasie, gdy doszło do czynności prawnej, będącej przedmiotem niniejszego postępowania. Dlatego też na podstawie zalegających w aktach sprawy IX K 682/12 dokumentów Sąd ustalił stan zadłużenia C. B. w 2010 i 2011 r., tj. w czasie, gdy doszło do zawarcia między nim a pozwanym umowy darowizny, a także do nawiązania stosunków gospodarczych między

powodem i spółką reprezentowaną przez C. B.. Zważywszy na to, iż w sprawie IX K 682/12 zapadł prawomocny wyrok skazujący, na podstawie art. 11 k.p.c. Sąd związany jest ustaleniami sądu karnego.

Z kolei na podstawie akt sprawy Sądu Rejonowego w Bochni, sygn. II K 365/13 Sąd ustalił okoliczności nawiązania współpracy między C. B. i powodem J. W.. W wyniku postępowania karnego w sprawie II K 365/13 C. B. został skazany za popełnienie wobec powoda przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., tj. doprowadzenie innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Również w tym wypadku Sąd związany jest na podstawie art. 11 k.p.c. ustaleniami sądu karnego zawartymi w wyroku.

Sąd jest związany w sprawie cywilnej tymi ustaleniami wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku, które dotyczą popełnienia przestępstwa.

Prejudycjalność wyroku karnego oznacza, że sąd rozpoznający niniejszą sprawę obowiązują ustalenia faktyczne sądu karnego, które w sprawie cywilnej nie mogą być obalone ani pominięte. Odnosi się to do osoby sprawcy, przedmiotu przestępstwa i czynu przypisanego skazanemu (tak: wyrok SN z dnia 10 lutego 2010 roku V CSK 267/09, publ. LEX nr 794582).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie pogląd ten podziela.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie do sygn. akt II K 365/13 sąd wskazał, iż ustalone zostało, że już na początku 2011 r. C. B. uzyskał zlecenie na wykonanie prac przy budowie obiektu handlowego i nawiązał współpracę z powodem. Ustalono również, że zanim C. B. dopuścił się przestępstwa na rzecz powoda J. W., toczyły się przeciwko niemu liczne egzekucje komornicze na podstawie kilkunastu tytułów wykonawczych. Z kolei prowadzona przez niego spółka ((...) spółka z o.o. w D.), której C. B. przedstawiał się jako właściciel nie wygenerowała w 2010 r. żadnego dochodu.

Zeznania świadka C. B. złożone w niniejszej sprawie (od 00:09:16 – k. 185/12) Sąd ocenił jako wiarygodne w części, w której pokrywają się z ustalonym stanem faktycznym. Za niewiarygodne Sąd uznał w szczególności zeznania świadka dotyczące tego, jakoby miał dokonywać zakupu nieruchomości za pieniądze syna i na jego rzecz. Podkreślenia wymaga, iż w przypadku dwóch z nieruchomości objętych późniejszą umową darowizny C. B. był współwłaścicielem połowy udziałów, a drugim współwłaścicielem była jego żona i matka pozwanego. Ponadto, z wydruków elektronicznych ksiąg wieczystych wynika (k. 14-49), że niektóre z nieruchomości zostały nabyte w 1999 i 2002 r., zatem jeszcze przed wyjazdem pozwanego do USA.

Gdyby zatem pozwany faktycznie miał dać pieniądze na zakup nieruchomości, to mógł zatem osobiście dokonać nabycia nieruchomości na swoją rzecz.

Sprzecznym z zasadami logiki jest zaś to, by ojciec na rzecz syna nabywał nieruchomości do majątku wspólnego z żoną, gdyż dopiero w późniejszym czasie doszło do wyodrębnienia udziałów w nieruchomości wobec zawarcia przez C. B. umowy majątkowej małżeńskiej.

Ponadto, J. B. nie dokonała przekazania swoich udziałów na rzecz pozwanego i wciąż pozostaje współwłaścicielem nieruchomości.

Niezależnie od tego, z dokonanej umowy darowizny wynika, że mimo swojej nieobecności w Polsce P. B. udzielił ojcu skutecznie pełnomocnictwa do przyjęcia darowizny, nie było zatem przeszkód, by podobnego pełnomocnictwa udzielił matce do nabycia na jego rzecz nieruchomości i do późniejszego nią zarządu.

Twierdzenia świadka C. B. złożone w niniejszej sprawie zatem, co do tego, by od początku to pozwany był inwestorem nieruchomości, w świetle powyższych ustaleń, nie są wiarygodne.

Ponadto, świadek C. B. miał oczywisty interes w uzyskaniu przez pozwanego korzystnego dla niego rozstrzygnięcia, bowiem nie tylko jest osobą najbliższą dla pozwanego, ale to także działania świadka dały impuls do podejmowania przez powoda kolejnych kroków prawnych w celu wyegzekwowania przysługującej powodowi wierzytelności.

Zeznania powoda J. W. (od 00:11:53 – k. 204) Sąd uznał za wiarygodne w takim zakresie, w jakim pokrywają się z ustalonym w sprawie stanem faktycznym. Powód bowiem przedstawił również okoliczności związane z innymi kontrahentami C. B., które stanowiły wyłącznie informacje zasłyszane przez powoda i jako takie nie mogą zostać uznane przez Sąd za udowodnione. Bezsprzecznie powód realizując zamówienia (...) spółka z o.o. na wywóz ziemi (k. 6-7 akt II K 365/13) działał jako przedsiębiorca zobowiązany do wyższej staranności od przeciętnego człowieka, ale i w zaufaniu na kontrahenta, że ten zrealizuje swoje zobowiązania zapłaty za usługę. Powód z oczywistych względów nie wiedział wówczas o długach C. B. jako przedsiębiorcy, o toczących się przeciwko niemu postępowaniach egzekucyjnych ani o czynności prawnej darowizny z dnia 18 października 2010 roku. Z drugiej strony powód wykonując usługę i ponosząc koszty miał prawo liczyć na umówioną zapłatę.

Sąd pominął dowód z zeznań pozwanego, P. B..

Zgodnie z art. 299 k.p.c. jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd dla wyjaśnienia tych faktów może dopuścić dowód z przesłuchania stron. Z treści przepisu wynika zatem, że przesłuchanie stron ma wyłącznie charakter posiłkowy, gdyż dopuszczalność jego przeprowadzenia powstaje tylko, gdy za pomocą innych środków dowodowych nie można dojść do wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

W odpowiedzi na pozew pozwany wnosił o jego przesłuchanie w charakterze strony (k. 71).

Powód wnioskował o przeprowadzenie dowodu z zeznań pozwanego przed sądem orzekającym (k. 134 od 00:02:59).

W piśmie procesowym z dnia 29 stycznia 2016 roku (k. 146) pełnomocnik pozwanego cofnął wniosek o jego przesłuchanie w charakterze strony, podając, że pozwany nie stawia się na rozprawie.

W tych okolicznościach to powód wnosił o przesłuchanie pozwanego (k. 158).

Pełnomocnik pozwanego w piśmie z dnia 14 marca 2016 roku oświadczył (k. 164), że pozwany nie stawia się w Polsce przez najbliższe 3 lata, zaś mieszkając w USA ma on około 2000 kilometrów do najbliższego konsulatu i nie dysponuje środkami finansowymi ani możliwościami zawodowymi pozwalającymi mu na stawiennictwo w konsulacie.

Sąd wzywał pełnomocnika pozwanego w dniu 06 kwietnia 2016 roku (k. 173) do wskazania adresu pozwanego za granicą celem jego przesłuchania przed konsulem, jednak pełnomocnik pozwanego zobowiązania tego nie wykonał. Na rozprawie z dnia 28 listopada 2016 roku Sąd zobowiązał pełnomocnika pozwanego ponownie (k. 186/2 od 01:10:43) do podania informacji odnośnie aktualnego miejsca zamieszkania pozwanego oraz możliwości jego przyjazdu do Polski celem złożenia zeznań pod rygorem pominięcia dowodu z zeznań powoda. Również tego zobowiązania pełnomocnik pozwanego nie wykonał.

Na rozprawie z dnia 07 marca 2017 roku pełnomocnik pozwanego oświadczył (k. 203 od 00:02:24), że nie ma możliwości, aby pozwany stawił się w Polsce oraz że pozwany został pouczony o możliwości pominięcia dowodu z jego zeznań.

W tych okolicznościach Sąd pominął (k. 204 od 00:09:30) dowód z zeznań pozwanego, gdyż pozwany jest reprezentowany w sprawie przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego, był kilkakrotnie zobowiązany do osobistego stawiennictwa pod rygorem pominięcia dowodu z jego zeznań, a jego przesłuchanie przed konsulem stało się niemożliwe do wykonania z uwagi na brak adresu pozwanego.

W orzeczeniu z dnia 17 września 1946 r., C III 719/45 (publ. OSN 1948, nr II, poz. 34), Sąd Najwyższy stwierdził, że w wypadku, gdy nie można przesłuchać obu stron, wskazane jest raczej pominięcie dowodu z przesłuchania stron niż poprzestanie na przesłuchaniu jednej z nich.

W późniejszym jednak orzeczeniu z dnia 3 listopada 1961 r., 1 CR 1011/60 (publ. OSNCP 1963, nr 3, poz. 57), Sąd Najwyższy przyjął, że okoliczność, iż w danym procesie osoba nie może zeznawać w charakterze strony ze względu na brak odpowiednich wiadomości, nie uzasadnia sama przez się pozbawienia drugiej strony możliwości skorzystania z dowodu z przesłuchania stron, jeżeli poza tym żadne szczególne okoliczności tego nie uzasadniają.

Przeszkody natury faktycznej z art. 302 § 1 k.p.c. muszą mieć charakter trwały. Pobyt strony za granicą nie stanowi w zasadzie przeszkody do przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron, gdyż strona może być przesłuchana za granicą w drodze pomocy prawnej (por. także wyrok SN z dnia 18 kwietnia 1975 r., III CRN 404/74, PiP 1975, z. 10, s. 159 z głosem J. Jodłowskiego).

Zgodnie z wyrokiem SN z dnia 9 grudnia 1998 r., I PKN 505/98 (publ. OSNAPiUS 2000, nr 3, poz. 110), nawet sąd II instancji może pominąć dowód z przesłuchania strony, jeżeli został on dopuszczony w I instancji, a strona przez własne niestawiennictwo uniemożliwiła jego przeprowadzenie.

Prawidłowe zastosowanie art. 302 § 1 k.p.c. oznacza, że gdy z przyczyn natury faktycznej lub prawnej przesłuchać można co do okoliczności spornych jedną tylko stronę, to sąd może ocenić, czy mimo to należy przesłuchać tę stronę, czy też dowód ten w zupełności pominąć. Tak samo sąd postąpi, jeżeli druga strona nie stawia się na przesłuchanie (tak: uchwała SN z dnia 05 marca 1999 roku I CKN 1063/97, publ. LEX 1213442).

Jednocześnie zeznania strony, jak też fakt ich odmowy, podlegają swobodnej ocenie Sądu na zasadach art. 233 k.p.c.

Sąd zwrócił uwagę, iż od chwili wszczęcia postępowania pozwany podawał fikcyjne terminy, w których mógłby stawić się przed Sądem, a mimo uwzględnienia przez Sąd sugestii pozwanego co do terminów rozprawy, pozwany nie stawił się przed Sądem bez podania usprawiedliwienia. Pozwany unikał również przesłuchania w miejscu swojego zamieszkania (USA), przedstawiając okoliczności uniemożliwiające mu złożenie zeznań przed konsulem. Pozwany twierdził bowiem, że zamieszkuje w stanie M., z dala od placówki konsularnej, podczas gdy jego ojciec, C. B., w swoich zeznaniach stanowczo podkreślał, że pozwany zamieszkuje w N.. W tym zakresie należało dać wiarę zeznaniom C. B., który nie miał interesu, by tę informację podawać fałszywie.

Takie zachowanie pozwanego, tj. unikanie przez niego złożenia zeznań w niniejszej sprawie, zostało przez Sąd w myśl art. 233 k.p.c. ocenione w ten sposób, że pozwany w istocie nie przejawiał zainteresowania niniejszą sprawą, dokonaną na jego rzecz umową darowizny, jak też darowanymi nieruchomościami. Pozwany sprawiał wrażenie postaci drugorzędnej i niezainteresowanej przebiegiem i rezultatem postępowania.

Ostatecznie Sąd pominął dowód z zeznań pozwanego. Pozwany w toku postępowania był reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, jego stanowisko w sprawie zostało zatem należycie przedstawione. Ponadto, pozwany został pouczony o tym, iż jego niestawiennictwo może spowodować pominięcie przez Sąd dowodu z jego zeznań.

Godzi się zauważyć w tym miejscu, iż podstawowym zadaniem sądu orzekającego, wyrażającym istotę sądenia jest rozstrzygnięcie kwestii spornych w warunkach niezawisłości, na podstawie własnego przekonania sędziego przy uwzględnieniu całokształtu zebranego materiału (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1996 roku, II CRN 173/95, publ. Lex nr 1635264).

Skuteczne przedstawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania, lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (tak: orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 76/99, publ. OSNAPiUS 2000, Nr 19, poz. 732; z dnia 10 kwietnia

2000 r., V CKN 17/2000, publ. OSNC 2000, Nr 10, poz. 189; z dnia 10 stycznia 2002 r., II CKN 572/99, publ. Lex nr 53136; z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, publ. Lex nr 56096).

Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych, i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2003 r., II CK 75/02). Na sądzie orzekającym ciąży obowiązek dokonania oceny wszechstronnej, w czym mieści się wymaganie rozważenia wszystkich dowodów mających znaczenie dla przedmiotu sprawy oraz kierowania się w ocenie regułami logiki i doświadczenia życiowego nakazującego uwzględniać wzajemne związki między poszczególnymi faktami (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2005 r., II CK 385/04).

Dodatkowo należy zaznaczyć, iż zgodnie z art. 3 k.p.c. obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach, jednak ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy obciąża stronę, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).

Artykuł 6 k.c. zawiera jedynie ogólną zasadę rozkładu ciężaru dowodu i określa reguły dowodzenia, nie stanowi natomiast samodzielnej podstawy rozstrzygnięcia, gdyż tę tworzy przepis prawa materialnego, który także konkretyzuje rozkład ciężaru dowodu. Ciężar dowodu w postępowaniu cywilnym z reguły spoczywa na powodzie. Zasadniczo powinien on dowieść wystąpienia faktów tworzących jego prawo podmiotowe będące źródłem roszczeń oraz faktów uzasadniających jego odpowiedź na zarzuty pozwanego, natomiast pozwany dowodzi faktów uzasadniających jego zarzuty przeciwko roszczeniu powoda - fakty tamujące oraz niweczące (wyroki SN: z dnia 20 grudnia 2006 r., IV CSK 299/06, LEX nr 233051; z dnia 29 września 2005 r., III CK 11/05, LEX nr 187030). Reguły rozkładu ciężaru dowodu mają charakter gwarancyjny, wskazując stronę, która poniesie negatywne konsekwencje nieudowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia istotne znaczenie.

Zgodnie z dyspozycją art. 232 k.p.c. to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę.

Z art. 232 k.p.c. wynika zasada, że to strony, a nie sąd, powinny przedstawiać materiał pozwalający poczynić ustalenia faktyczne, z których wywodzą skutki prawne. Sąd nie jest odpowiedzialny za wynik procesu (wyrok SN z dnia 7 października 1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 662), jak również nie jest jego rzeczą zarządzanie dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, sąd nie jest też zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (wyrok SN z dnia 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 6-7, poz. 76). Dopuszczenie dowodu z urzędu powinno nastąpić przede wszystkim wtedy, gdy wiadomość o konkretnych środkach dowodowych, istotnych dla poczynienia ustaleń, poweźmie sąd drogą urzędową, np. z oświadczeń strony lub z akt danej sprawy, nie zaś drogą pozapprocesową, i jeżeli przemawiają za tym szczególne względy.

Wskazać należy, że przewidziana w zdaniu drugim art. 232 k.p.c. możliwość dopuszczenia dowodu niewskazanego przez strony jest prawem, a nie obowiązkiem sądu (tak: uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 19 maja 2000 r., III CZP 4/00, OSNC 2000, nr 11, poz. 195), i ma charakter dyskrecjonalnej czynności podejmowanej przez sąd z urzędu. Czynności sądu z urzędu w tym zakresie powinny mieć charakter subsydiarny, a więc mogą być podjęte, gdy inne działania zmierzające do pobudzenia aktywności stron przez właściwe pouczenia (art. 5 k.p.c.,) czy zobowiązania (art. 207 § 2 i 3 k.p.c.) nie przyniosą właściwego rezultatu.

Przewidziane w art. 232 zdanie drugie uprawnienie sądu do działania z urzędu może przekształcić się w procesowy obowiązek sądu tylko w wyjątkowych okolicznościach, ale nie wtedy, gdy strona nie realizuje swoich obowiązków procesowych, negując zarządzenia sądu.

Taki szczególny przypadek uzasadniający dopuszczenie dowodu z urzędu z reguły zachodzi, gdy strona w postępowaniu przed sądami niższych instancji nie była reprezentowana przez adwokata lub radcę prawnego (tak:

wyrok SN z dnia 26 marca 2009 r., I CSK 415/08, LEX nr 577152; postanowienie SN z dnia 21 marca 2003 r., II CK 1267/00, niepubl.).

W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd uznał zatem, iż nie ma podstawy do dopuszczenia dowodów z urzędu, gdyż obie strony działały przez profesjonalnych pełnomocników procesowych a postępowanie wydłużało się w czasie.

Stąd inicjatywa dowodowa należała do stron postępowania, a strony doskonale wiedziały jakie okoliczności podlegają dowodzeniu.

W ocenie Sądu brak podstaw do kwestionowania powyższych ustaleń.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo co do zasady zasługiwało na uwzględnienie.

Powód J. W. w pozwie domagał się uznania za bezskuteczną wobec siebie umowę darowizny z dnia 18 października 2010 r. (k. 148-153), zawartej pomiędzy jego dłużnikiem C. B. i pozwanym P. B. oraz nakazania pozwanemu P. B. znoszenia egzekucji prowadzonej przez powoda z nieruchomości objętych umową darowizny.

Sąd zważył, iż w swoich twierdzeniach powód powoływał się na art. 527 k.c., zgodnie z którym gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (§1). Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§2). Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§3).

Wyrokiem z dnia 26 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział IX Gospodarczy w sprawie do sygn. akt IX GC 499/13 zasądził od C. B. na rzecz J. W. kwotę 103 830,45 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot: 51 063,45 zł od dnia 1 września 2011 r. i 52 767 zł od dnia 7 października 2011 r. oraz koszty postępowania w kwocie 9 249 zł. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 3 lutego 2015 r.

Na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie IX GC 499/13 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 24 marca 2015 roku powód J. W. zwrócił się do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zabrze M. G. z wnioskiem z dnia 3 kwietnia 2015 r. o wszczęcie egzekucji z majątku dłużnika, C. B.. Postanowieniem z dnia 15 lipca 2015 r. komornik umorzył postępowanie egzekucyjne wobec bezskuteczności egzekucji.

Z powyższego wynika, iż powód J. W. jest wierzycielem C. B..

Niemniej jednak wierzytelność powoda w stosunku do C. B. nie istniała jeszcze w chwili dokonania przez C. B. (dłużnika) w dniu 18 października 2010 r. zbycia nieodpłatnie majątku na rzecz pozwanego.

Wierzytelność powoda wynika bowiem z niezapłaconych przez C. B. powodowi wykonanych przez powoda usług z marca 2011 r. i czerwca 2011 r. (k. 6-7 akt II K 365/13).

Zgodnie z art. 530 k.c. przepisy dotyczące roszczenia pauliańskiego stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli. Jeżeli jednak osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową odpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną tylko wtedy, gdy osoba trzecia o zamiarze dłużnika wiedziała.

Skarga pauliańska jest szczególnym środkiem ochrony wierzyciela przed nieuczciwymi i niezasługującymi na aprobatę i ochronę zachowaniami dłużnika, który uszczupla swój majątek po to, aby uniemożliwić zaspokojenie swoich długów. Ta generalna uwaga doznaje modyfikacji, gdy ocena zachowania dłużnika dokonującego czynności prawnej pomniejszającej stan jego majątku jest dokonywana na gruncie art. 530 k.c., bowiem skutek tego zachowania dotknął zobowiązań dłużnika powstałych w przeszłości, a więc nie istniejących w chwili podejmowania ocenianej czynności. Owa modyfikacja dotyczy ustawowych warunków stosowania przepisu, szczególnie przesłanki związanej z świadomością krzywdzącego charakteru dokonywanej czynności. Art. 530 k.c. podwyższa kryteria owej oceny i odmiennie niż art. 527 k.c., wymaga by działanie dłużnika cechowało świadome dążenie do osiągnięcia celu w postaci przyszłej niewypłacalności w obliczu mogących powstać zobowiązań. W literaturze przedmiotu takie zachowanie, spełniające ustawowe kryteria określone w art. 530 k.c., określa się mianem "przygotowania i zorganizowania swojej niewypłacalności", co jednoznacznie wskazuje na ukierunkowane na osiągnięcie tego celu działanie (tak: wyrok SA w Gdańsku z dnia 9 października 2015 r., sygn. V ACa 263/15, publ. LEX nr 1929203).

Ponieważ wierzytelność powoda powstała w dacie późniejszej niż dokonana została zaskarżona czynność prawna, zastosowanie mają przepisy dotyczące ochrony przyszłych wierzycieli, tj. art. 530 k.c. w zw. z art. 527 k.c.

Z powyższego wynika, że dla uznania czynności prawnej za bezskuteczną w trybie art. 530 k.c. niezbędnym jest wykazanie, że w chwili dokonywania zaskarżonej czynności prawnej dłużnik miał nie tylko świadomość pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli, ale również działał z zamiarem ich pokrzywdzenia, a więc by działał w tym kierunku umyślnie, czyli świadomie i celowo. Dłużnik nie tylko musi zdawać sobie sprawę ze skutków swoich działań, ale dodatkowo wymagane jest, by dłużnik świadomie dążył do pokrzywdzenia wierzycieli. Dokonując czynności, dłużnik musi mieć zamiar zmniejszenia swojego majątku, aby uniemożliwić lub przynajmniej ograniczyć w ten sposób możliwość zaspokojenia się przyszłego wierzyciela.

Tym samym klasyczna sytuacja, do której znajduje zastosowanie przepis art. 530 k.c. polega na tym, że w chwili dokonywania czynności dłużnik nie jest niewypłacalny, ale zdaje sobie sprawę z tego, że w związku ze swoją działalnością może mieć w przyszłości wierzycieli, a podjęta przez niego czynność zmierza do ich pokrzywdzenia.

Sąd Najwyższy wskazał, że w zamiarze pokrzywdzenia wierzyciela (art. 530 k.c.) działa także ten, kto posiadając zobowiązania, dokonuje darowizny jedyne go składnika majątkowego, wiedząc, że będzie zaciągał dalsze zobowiązania, których nie jest w stanie spełnić, a następnie doprowadza do podwojenia wysokości zobowiązań, z czym łączy się pokrzywdzenie wierzyciela, co było objęte jego świadomym działaniem (tak: wyrok SN z dnia 6 marca 2009 r., sygn. II CSK 592/08, publ. LEX nr 494007).

Wykładnia art. 530 k.c. wskazuje, że dla zastosowania tego przepisu nie jest konieczne stwierdzenie niewypłacalności „przyszłego dłużnika” w dacie dokonywania czynności zmierzającej do wyzbycia się majątku. Jednakże fakt zadłużenia i niewypłacalności danej osoby w dacie wyzbywania się majątku nie może nie mieć wpływu na ocenę postępowania tej osoby jako „przyszłego dłużnika” w sytuacji, gdy nie ma realnych widoków na radykalną poprawę stanu majątkowego. Taki dłużnik nie może wyzbywać się majątku w warunkach art. 527 k.c. czyli ze świadomością pokrzywdzenia aktualnych wierzycieli i jednocześnie zasadnie twierdzić, że to działanie nie było podejmowane w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli - w rozumieniu art. 530 k.c. (tak: wyrok SA w Łodzi z dnia 20 lutego 2014 r., sygn. I ACa 1095/13, LEX nr 1454540).

Przyszły wierzyciel może uzyskać ochronę jedynie w razie takiego działania dłużnika, które jest rozmyślnym dążeniem do uwolnienia się od spełnienia zobowiązania, a którego powstanie w przeszłości jest realne.

Brak jest podstaw do uwzględnienia skargi pauliańskiej wówczas, gdy dokonywana czynność ma racjonalne uzasadnienie, a skutek krzywdzący jest jedynie jej dodatkowym efektem (tak: wyrok SA w Łodzi z dnia 26 czerwca 2014 r., sygn. I ACa 1573/13, publ. LEX nr 1504403).

Jednocześnie jednak zamiar pokrzywdzenia, wymagany przez art. 530 k.c., nie powinien podlegać zawężającej wykładni, gdyż czyniłoby to iluzoryczną ochronę przyszłych wierzycieli. Świadomość możliwego pokrzywdzenia jest również wystarczająca do przyjęcia zamiaru pokrzywdzenia, bowiem działanie ludzkie obejmuje w zasadzie nie tylko następstwa zamierzone, ale i te, których jakkolwiek nie chce się wywołać, przewiduje się jako możliwe, a zarazem objęte i wolą. Z tego względu zamiar pokrzywdzenia należy przyjąć także u tego, kto w chwili dokonywania czynności liczył się z tym, że w związku z jego działalnością może mieć wierzycieli i że czynność jego może być połączona z ich krzywdą. (tak: wyrok SN z dnia 7 lutego 2008 r., sygn. V CSK 434/07, publ. LEX nr 393901, wyrok SA w Katowicach z dnia 17 grudnia 2015 r., sygn. I ACa 32/15, publ. LEX nr 1971066, wyrok SA w Białymstoku z dnia 18 listopada 2015 r., sygn. I ACa 601/15, publ. LEX nr 1950439).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie poglądy te podziela.

Nie jest zatem konieczne w ocenie Sądu, aby powstanie wierzytelności przyszłej było do końca pewne, a w szczególności by w chwili dokonywania czynności prawnej dłużnik znał przyszłych wierzycieli lub wiedział, kiedy i jakie wierzytelności powstaną. Wystarczające jest, by dłużnik w chwili dokonywania czynności prawnej zdawał sobie sprawę albo przynajmniej mógł zdawać sobie sprawę przy zachowaniu należytej staranności, że będzie odpowiadał w przyszłości za dług i dokonał czynności w celu pokrzywdzenia wierzyciela. Bez znaczenia jest to, czy dłużnik wiedział, kto będzie wierzycielem, jaki będzie rozmiar wierzytelności czy też kiedy dokładnie powstanie wierzytelność.

W niniejszej sprawie ocenie Sądu podlegało zachowanie dłużnika C. B., który w dniu 18 października 2010 r. dokonał czynności prawnej w postaci darowania swojemu synowi posiadanych przez siebie nieruchomości i udziałów w nieruchomościach.

Sąd zważył, iż z całokształtu zachowania dłużnika wynika, iż w chwili zawarcia umowy darowizny z dnia 18 października 2010 r. działał on w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli.

W dacie tej czynności prawnej C. B. – co wyświetlił doskonale materiał dowodowy z akt spraw karnych: II K 365/13 Sądu Rejonowego w Bochni i XI K 682/12/P sądu Rejonowego dla Krakowa Podgórze w Krakowie - posiadał liczne zobowiązania stwierdzone tytułami wykonawczymi. Toczyły się przeciwko niemu egzekucje komornicze. Jak sam C. B. zeznał w niniejszej sprawie (k. 185/2 od 00:11:43) w owym czasie zajęte były jego konta i zlicytowane zostało należące do niego mieszkanie w K..

Uwagę Sądu zwróciło to, iż między darowizną dokonaną przez C. B. na rzecz syna z dnia 18 października 2010 r. , a podjęciem negocjacji dłużnika z powodem z marca 2011 r. upłynęło niewiele czasu. Przedmiotowa umowa darowizny zawarta została bowiem w październiku 2010 r., podczas gdy już na początku 2011 r. C. B. zawarł kontrakt ze spółką odpowiedzialną za budowę galerii handlowej. Zważywszy, iż starania o zawarcie takiej umowy biznesowej nie są kwestią chwili, okres pomiędzy darowizną a podjęciem się prac budowlanych przez dłużnika, należy uznać za znacząco krótki. Również umowa pomiędzy C. B. jako prezesem spółki a powodem została zawarta na początku 2011 r. Jakkolwiek możliwe jest, iż w październiku 2010 r. C. B. nie miał jeszcze zamiaru podjęcia współpracy z powodem, wiedział on, że prowadzona przez niego spółka będzie realizowała duże przedsięwzięcie, wymagające współpracy z podwykonawcami. Stąd na miejscu powoda faktycznie mógł być inny podwykonawca.

Jak już wskazano powyżej, dla oceny zamiaru po stronie dłużnika nie jest niezbędnym, by zamiarem pokrzywdzenia objęty został imiennie powód. Istotnym jest, że dłużnik dokonał czynności prawnej, planując jednocześnie podejmowanie współpracy z podwykonawcą, wiedząc, że może nie wywiązać się ze swoich zobowiązań.

C. B. bowiem przyjął sposób współpracy z podwykonawcami, zgodnie z którym nie zawsze wywiązywał się wobec nich z zobowiązań finansowych.

Jak ustalone zostało w postępowaniach karnych, a którymi to ustaleniami na mocy art. 11 k.p.c. Sąd jest związany, C. B. zawierał umowy ze swoimi kontrahentami, nie mając jednocześnie zamiaru uiszczenia im wynagrodzenia

przed otrzymaniem własnego wynagrodzenia od swojego zleceniodawcy. Działanie takie co najmniej dwukrotnie doprowadziło do prawomocnego skazania C. B. za popełnienie przestępstwa z art. 286 § 1 k.k.

Z ustalonego w niniejszej sprawie stanu faktycznego wynika, że był to wypracowany przez dłużnika model biznesowy, który stosował on w niejednym zleceniu i który powielał w pracy z kolejnymi podwykonawcami.

W takiej właśnie sytuacji, będąc już zadłużonym w 2010 r. i będąc już podmiotem postępowania egzekucyjnego w 2010 r., C. B. przekazał znaczną część swojego majątku synowi P. B. w dniu 18 października 2010 r.

Takie zachowanie dłużnika, w świetle tego, iż w dalszym ciągu prowadził on działalność zarówno pod własnym nazwiskiem, jak i w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, nie zmieniając jednocześnie modelu współpracy z podwykonawcami, jednoznacznie świadczy o tym, że czynność prawna (umowa darowizny z dnia 18 października 2010 r.) została dokonana na potrzeby zabezpieczenia zgromadzonego przez dłużnika majątku przed działaniami wierzycieli C. B..

Na dzień zawarcia umowy darowizny, część majątku osobistego C. B. została już bowiem zlicytowana, a po darowaniu nieruchomości synowi umową darowizny z dnia 18 października 2010 r. C. B. stał się niewypłacalny.

Jednocześnie w niezmienny sposób prowadził działalność budowlaną i zawarł umowę z powodem w oparciu o wypracowany przez siebie model biznesowy.

C. B. co najmniej nie miał zatem zamiaru rezygnować z prowadzonej działalności, która wymagała współpracy z podwykonawcami, ani też modyfikować przyjętego sposobu rozliczania się, który już wielokrotnie doprowadził wierzycieli C. B. do konieczności egzekwowania swoich praw w postępowaniu egzekucyjnym.

Powyższej oceny Sądu nie zmienia okoliczność, że C. B. nie był dłużnikiem pierwotnym, a jego zobowiązanie wobec powoda powstało w trybie art. 299 k.s.h. Sąd zważył bowiem, że C. B. był nie tylko prezesem zarządu (...) sp. z o.o., ale także jedynym członkiem zarządu i jedynym współnikiem. Co więcej, w kontaktach z kontrahentami podawał się za właściciela firmy, co jednoznacznie wskazuje na stosunek psychiczny C. B. do spółki. Musiał on więc liczyć się z tym, że czerpie nie tylko korzyści z funkcjonowania spółki, ale także w odpowiednich warunkach będzie odpowiadał za jej zadłużenie.

C. B. był przedsiębiorcą, od lat prowadził działalność gospodarczą i świadczył prace budowlane, znał zatem zasady prawidłowego gospodarowania i ryzyko odpowiedzialności związane z prowadzeniem firmy. Ponadto, spółka w 2010 r. nie osiągnęła żadnego przychodu, o czym C. B. jako prezes zarządu musiał wiedzieć. Mimo to, podjął się w imieniu spółki wykonania prac budowlanych i umówił się z powodem na regularną zapłatę za wykonane przez powoda prace.

Niewiarygodne w ocenie Sądu są twierdzenia pozwanego, jakoby darowane mu przez ojca nieruchomości były uprzednio zakupione dla niego i za jego środki. Sąd zważył, iż wyjaśnienie takie nie jest racjonalne i podniesione zostało wyłącznie na potrzeby niniejszego postępowania. Brak bowiem było przeszkód, by nieruchomości zostały od razu nabyte na rzecz pozwanego. Nie uniemożliwiła tego nieobecność pozwanego w Polsce (wobec zamieszkiwania na stałe w USA), gdyż nawet przedmiotowa umowa darowizny z dnia 18 października 2010 r. została zawarta bez osobistej obecności pozwanego, a wyłącznie na podstawie udzielonego przez niego w jego miejscu zamieszkania pełnomocnictwa. Skoro pozwany mógł udzielić ojcu pełnomocnictwa do przyjęcia na rzecz pozwanego darowizny, mógł również udzielić pełnomocnictwa do zawarcia umowy sprzedaży nieruchomości. Zazwyczaj bowiem osoba, która planuje kupno działki, zawiera umowę sprzedaży, a nie przekazuje pieniądze na jej kupno osobie trzeciej, licząc na przekazanie nieruchomości w kilka lat później w formie darowizny. Wnioski te potwierdza również fakt, iż dwie z przekazanych nieruchomości zostały nabyte do majątku wspólnego C. B. i jego żony, J. B., przy czym udział należący do J. B. nie został darowany pozwanemu. Gdyby bowiem nieruchomość miała zostać przekazana na własność synowi, na podstawie ustnego uprzedniego porozumienia, darowizną powinna zostać objęta całość nieruchomości, a nie jedynie jej część należąca do C. B..

Okoliczność, iż do darowizny doszło ostatecznie w chwili, gdy C. B. miał problemy finansowe również nie uwiarygadnia stanowiska pozwanego.

Sąd zważył również, iż nawet zachowanie pozwanego nie potwierdza jego twierdzeń. Pozwany pozostawał w niniejszym postępowaniu bierny, nie złożył zeznań przed Sądem, mimo wysuwania takiego wniosku dowodowego w odpowiedzi na pozew (k. 71). Uniemożliwił złożenie przez siebie zeznań w miejscu zamieszkania. Postawa pozwanego świadczy o tym, iż w rzeczywistości nie wyrażał on zainteresowania otrzymanymi nieruchomościami.

W świetle powyższego, Sąd zważył, iż w niniejszej sprawie spełnione zostały przesłanki z art. 530 k.c.

Całokształt sytuacji finansowej C. B. oraz zarządzanej przez niego spółki, dotychczasowe niewywiązywanie się przez dłużnika z zobowiązań, toczące się przeciwko niemu egzekucje komornicze, stosowany przez niego model wynagradzania podwykonawców świadczą o tym, iż dokonana przez niego czynność prawna w postaci darowizny z dnia 18 października 2011 r. miała na celu uchronienie majątku dłużnika przed ewentualnym postępowaniem egzekucyjnym.

Zachowanie takie spełnia znamiona zamiaru pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli, w szczególności, iż w niedługim czasie po wyzbyciu się majątku dłużnik zawarł umowę z powodem, mimo iż nie posiadał środków na wywiązanie się z zobowiązania. Jakkolwiek w chwili darowania pozwanemu nieruchomości dłużnik nie planował podjęcia współpracy z oznaczoną osobą, w dalszym ciągu działał jako prezes spółki i zaciągał na rzecz spółki zobowiązania, z których spółka nie mogła się wywiązać.

Sąd zważył również, że przypadku zastosowania art. 530 k.c. odmiennie uregulowana jest sytuacja osoby trzeciej, na rzecz której dłużnik wyzbył się majątku.

W sytuacji gdy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową w warunkach przewidzianych w art. 530 k.c., nie stosuje się przepisu art. 527 § 3 k.c. Na gruncie komentowanego przepisu istotny jest bowiem nie charakter stosunku między stronami czynności fraudacyjnej, lecz charakter nabycia, odpłatny lub nieodpłatny. Z tej przyczyny do nabywcy nie ma zastosowania domniemanie przewidziane w art. 527 § 3 k.c. (tak: wyrok SN z dnia 9 listopada 2011 r., II CSK 64/11, publ. LEX nr 1129093; wyrok SA w Lublinie z dnia 25 kwietnia 2013 r., I ACa 41/13, publ. LEX nr 1321990).

Ponieważ w niniejszej sprawie czynność prawna pomiędzy dłużnikiem a pozwanym została dokonana nieodpłatnie (darowizna), zbędnym było wykazywanie, czy pozwany wiedział o zamiarze dłużnika pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli.

Podsumowując powyższe rozważania, Sąd orzekł o uznaniu za bezskuteczną wobec powoda J. W. umowę darowizny z dnia 18 października 2010 r., o czym orzeczono jak w pkt. I wyroku.

Powód domagał się również wyrzeczenia w przedmiocie nakazania pozwanemu znoszenia egzekucji prowadzonej przez powoda z nieruchomości objętych księgami wieczystymi o numerach (...) prowadzonymi przez Sąd Rejonowy w Limanowej VI Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w M..

Podkreślić trzeba, iż sposób realizacji uprawnień uzyskanych przez wierzyciela w wyniku uwzględnienia jego powództwa pauliańskiego nie budzi zasadniczych wątpliwości w doktrynie i orzecznictwie. Podstawy odpowiedzialności osoby trzeciej, która uzyskała korzyść na skutek czynności uznanej w wyniku skargi pauliańskiej za bezskuteczną, wyjaśnia się dominującą teorią obligacyjną - osoba trzecia uznawana jest za materialnoprawnie zobowiązaną względem wierzyciela pauliańskiego. Jej obowiązek polega na znoszeniu egzekucji skierowanej do przedmiotu znajdującego się w jej majątku i ma źródło bezpośrednio w przepisach ustawy. Aktywuje go uwzględnienie skargi pauliańskiej, wobec czego za zbędne uważa się zgłaszanie w powództwie pauliańskim żądania nakazania osobie trzeciej znoszenia egzekucji z przedmiotu zaskarżonej czynności.

Zgodnie z utrwalonym poglądem, wierzyciel pauliański, chcąc uzyskać zaspokojenie z przedmiotu, który wszedł do majątku osoby trzeciej, powinien legitymować się tytułem wykonawczym przeciwko dłużnikowi i wyrokiem uwzględniającym powództwo pauliańskie (tak: postanowienia SN z dnia 13 kwietnia 2005 r., V CK 598/04, niepubl. oraz z dnia 7 kwietnia 2011 r., IV CSK 375/10, publ. "Izba Cywilna" 2012, nr 1, s. 42). Nie jest bowiem możliwe prowadzenie egzekucji z majątku osoby trzeciej bez uprawnień do egzekucji z majątku własnego dłużnika.

Wyrok uwzględniający powództwo o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną ma charakter kształtujący (tak: wyrok SN z dnia 3 czerwca 1982 r., III CRN 105/82, publ. OSNCP 1983, nr 1, poz. 14). Łącznie z tytułem wykonawczym przeciwko dłużnikowi stanowi zatem podstawę umożliwiającą wierzycielowi sięgnięcie do znajdującego się w majątku osoby trzeciej przedmiotu, który wyszedł z majątku dłużnika w następstwie krzywdzącej czynności prawnej uznanej za bezskuteczną wobec tego wierzyciela (tak: wyrok SN z dnia 12 grudnia 2001 r., III CKN 496/00, niepubl.).

Egzekucja prowadzona jest przeciwko dłużnikowi; w jej toku komornik zajmuje przedmiot należący do osoby trzeciej, który - na skutek ubezskutechnienia w stosunku do wierzyciela czynności prawnej wprowadzającej ten przedmiot do majątku tej osoby - traktowany jest w toku egzekucji tak, jakby pozostawał nadal w majątku dłużnika (tak: . postanowienie SN z dnia 13 kwietnia 2005 r., V CK 598/04, niepubl. i wyrok SN z dnia 9 kwietnia 2010 r., III CSK 273/09, niepubl.).

W ten sposób zapewniona jest realizacja przewidzianego w art. 532 k.c. uprawnienia wierzyciela pauliańskiego do pierwszeństwa przed wierzycielami osoby trzeciej w dochodzeniu zaspokojenia z przedmiotów majątkowych, które wskutek czynności uznanej za bezskuteczną wyszły z majątku dłużnika albo do niego nie weszły.

Wyrok uwzględniający skargę pauliańską tworzy zatem fikcyjny stan rzeczy na potrzeby postępowania egzekucyjnego, prowadzonego przez wierzyciela przeciwko jego nierzetelnemu dłużnikowi. Fikcja polega na usunięciu dla tego wierzyciela skutków krzywdzącej czynności prawnej i otwarciu drogi do traktowania przedmiotów, zarówno tych, które wyszły z majątku dłużnika, jak i tych, które do niego nie weszły, tak jakby się w tym majątku znajdowały i mogły być objęte egzekucją skierowaną przeciwko dłużnikowi. Obowiązek znoszenia egzekucji narzucony osobie trzeciej w art. 532 k.c. dotyczy także wierzycieli tej osoby, którzy - mimo, że mają podstawy do traktowania przedmiotu ubezskutecznionej czynności jako znajdującego się w majątku osoby trzeciej - w zbiegu z wierzycielem pauliańskim muszą ustąpić mu pierwszeństwa. Założeniem skargi pauliańskiej jest wyłączenie skutków czynności, która nie powinna być dokonana w uczciwym obrocie, w interesie pokrzywdzonego wierzyciela. Gdyby zaś do tej czynności nie doszło, osoba trzecia nie uzyskaby korzyści, a jej wierzyciele nie mogliby z tej korzyści się zaspokoić, dlatego też ograniczenie uprawnień wierzycieli osoby trzeciej w wypadku, kiedy wierzyciel pauliański sięga do składnika majątku tej osoby, ustawodawca uznał za usprawiedliwione.

Podsumowując art. 532 k.c. określa uprawnienie wierzyciela jako możliwość „dochodzenia zaspokojenia”, co w istocie jest równoznaczne z możliwością prowadzenia egzekucji (tak: postanowienie SN z dnia 24 września 2010 r. IV CSK 57/10, publ. LEX nr 885027).

Rola sądu w procesie pauliańskim ogranicza się zatem jedynie do wydania wyroku o bezskuteczności czynności względnej. Sąd nie nakłada na osobę trzecią obowiązku znoszenia egzekucji, gdyż powstaje on dopiero w momencie uprawomocnienia się wyroku, uwzględniającego powództwo z art. 527 k.c. Następstwa takiego orzeczenia określił sam ustawodawca w art. 532 k.c.

Wierzyciel, któremu przysługuje przewidziane w art. 532 k.c. uprawnienie do dochodzenia zaspokojenia z przedmiotów majątkowych znajdujących się w majątku osoby trzeciej, nie może zaś na podstawie tytułu wykonawczego wydanego przeciwko dłużnikowi oraz wyroku uwzględniającego skargę pauliańską wszcząć egzekucji przeciwko osobie trzeciej w celu zaspokojenia wierzytelności chronionej skargą pauliańską ani przyłączyć się do takiej egzekucji (tak: p ostanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2012 r. III CZP 79/12, publ. OSNC 2013/6/80, Biul.SN 2013/3/12, M.Prawn. 2013/17/935-936).

Wyrzekanie o nakazaniu pozwanemu znoszenia egzekucji, wobec uznania zaskarżonej czynności prawnej za bezskuteczną, było w tej sytuacji zbędne, Sąd zatem żądanie to oddalił.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Powództwo zostało uwzględnione co do zasady. Stroną przegrywającą postępowanie jest pozwany. Z uwagi na wynik postępowania, po stronie pozwanego powstaje obowiązek zwrotu powodowi uiszczonych przez niego kosztów postępowania.

Powód uiszczył opłatę od pozwu w wysokości 5655 zł. W toku postępowania był zastępowany przez pełnomocnika z wyboru w osobie radcy prawnego. Wynagrodzenie pełnomocnika z wyboru Sąd ustalił w oparciu o Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 145), właściwe ze względu na datę wszczęcia postępowania. Zgodnie z § 6 pkt 6 Rozporządzenia wynagrodzenie radcy prawnego w niniejszej sprawie wynosi 3617 zł, uwzględniając kwotę 17 zł uiszczoną przez powoda opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Podsumowując powyższe, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda zwrot kosztów postępowania w kwocie 9272 zł.

SSO Paweł Poręba